

34/28-17
25.08.93

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Конституционно дело № 17 от 1993 година

Българската телеграфна агенция е държавна институция, чийто правен статут не може да бъде очертан по безспорен начин. Това обстоятелство позволява да се обоснове чрез съответните правни аргументи компетентността както на Министерския съвет, така и на Народното събрание, по назначаване и освобождаване на нейния директор. Изхождайки от статута на Българската телеграфна агенция на комитет, който тя получава с Указ № 1635 от 1973 г., предвид ръководната функция на Министерския съвет спрямо звената в държавната администрация, регламентирана в чл. 105, ал. 2 на Конституцията, и доколкото новата Конституция или закон не установява за друг орган правомощието да назначава и освобождава ръководителите на ведомства без рад на министерство, какъвто Българската телеграфна агенция е по силата на цитирания указ /при действието на старата Конституция компетентен за това е бил бившият Държавен съвет, впоследствие Президентът/, Министерският съвет изрази становището, че именно той притежава правомощието да освободи г-н Инджев от поста директор на Българската телеграфна агенция и на тази длъжност да назначи нов директор - г-н Господинов, като прие Решение № 214 от 1993 година. Това решение беше оспорено пред Върховния съд, който го отмени като издадено от некомпетентен орган. В решението на Върховния съд са изложени мотиви, отричащи компетентността на Министерския съвет в полза на Народното събрание.

Действително при липсата на изрична правна уредба по въпроса кой държавен орган може да назначава и освобождава директора на БТА и най-вече поради неизяснения статут на тази институция, която Конституцията нарича национална институция, и с това създава известна несъвместимост между тази ѝ характеристика с уредбата ѝ като комитет в структурата на изпълнителната

власт, би могло да се обоснове компетентността на Народното събрание, упражнена от него с приемането на решението от 30 юли 1993 година. Аргументът в полза на компетентността на Парламента да назначава и освобождава ръководителя на БТА е обстоятелството, че именно Парламентът със закона, регламентиращ статута на БТА, е в правото да установи тази компетентност. След като Народното събрание може да определи правомощието както за друг държавен орган, така и за себе си /например съгласно чл. 84, т. 8 и чл. 98, т. 7 от Конституцията/, той може да го упражни преди да се е произнесъл в правна норма, и то е именно негово, защото по-голямото правомощие - да определи "кой", включва и по-малкото - "да го упражни сам".

Изложеният аргумент не се взема предвид в искането на групата народни представители, по повод на което е образувано Конституционно дело № 17 от 1993 година. Според тях липсва компетентност на Народното събрание да освобождава и назначава директора на БТА, поради което те искат от Конституционния съд да се произнесе по въпроса за съответствието с § 6 от Преходните и заключителните разпоредби на Конституцията на решението на Народното събрание от 30 юли 1993 г. относно персоналите промени в ръководството на БТА и да обяви това решение за противоконституционно. Тази компетентност за Народното събрание или евентуално за друг държавен орган ще се установи с предвидения в Конституцията закон относно статута на БТА, който Парламентът е задължен да приеме в предвидения в § 3, ал. 3 от Конституцията тригодишен срок. Логиката на изложената в искането аргументация налага извода за липса на възможност за сменяемост на ръководителя на една функционираща държавна институция до приемането на закон за нейния нов статут, което положение предвид § 3, ал. 3 от Конституцията може да остане непроменено в доста продължителен период. В същия ред на мисли този извод може да бъде разширен, като се приеме, че БТА няма статут, защото не е приет закон, уреждащ нейния нов статут на национална институция. Възприемането му би означавало да се отрече легитимността на една работеща в действителността държавна институция.

За да се избегне подобен абсурд, следва да се наложи разбирането, че до приемането на закона за БТА същата ще ползва досегашния си статут на комитет без ранг на министерство, защото за очертаването на статут на национална институция не е достатъчно една организация да бъде наречена, макар и в Конституцията, като такава: няма регламентиран по нашето законодателство въобще статут на национална институция, а той ще се придобие едва в рамките на съответното му уреждане в закона за БТА. Проблем възниква от обстоятелството, че статутът на комитет без ранг на министерство беше уреден по старата Конституция, но не се урежда в новата Конституция. Новата Конституция мълчи по въпроса за съдбата на заварените ведомства без ранг на министерства, създадени от бившия Държавен съвет на основание чл. 93, т. 16 от старата Конституция. Тази празнота в законодателството бе повод Министерският съвет да се обърне с искане до Конституционния съд, по което е образувано Конституционно дело № 18 от 1993 година. Конституционно дело № 18 от 1993 г. ще реши в известен смисъл един предварителен въпрос по отношение на настоящото дело, ако в него се приеме, че комитетите без ранг на министерства имат аналогичен на министерствата статут. Чрез това БТА ще се очертае като орган в структурата на държавната администрация, а в зависимост от тежестта на аргументацията на основата на ръководната функция на Министерския съвет по чл. 105, ал. 2 от Конституцията или предвид, че следва да се приеме закон за БТА, ще се обоснове компетентността на Министерския съвет, респективно на Народното събрание, в смисъл: Министерският съвет е компетентният да извършва персоналните промени в ръководството на комитетите, какъвто е БТА; евентуално поради особеността при БТА, че предстои приемане на закон за нея, характеризиращ я като национална институция, Народното събрание е в правото до приемането на този закон да назначава и освобождава директора на БТА, защото той е органът, който е компетентен да определи за в бъдеще кой ще прави това.

София, 20 август 1993 г.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

МА/ВО